

ฟินแลนด์ vs ไทย อะไรคือกุญแจแห่งความสำเร็จทางการศึกษา

นำเสนอเมื่อ : 8 ก.พ. 2559

"ฟินแลนด์ vs ไทย อะไรคือกุญแจแห่งความสำเร็จทางการศึกษา"
บทความที่น่าสนใจจาก [โอเคเนชั่นบล็อกยอดนิยมของไทย](#) ที่โพสต์โดยสมาชิกชื่อคุณ [โชคก](#) ที่โพสต์เรื่องนี้ไว้ตั้งแต่ วันศุกร์ ที่ 5 กันยายน 2557 แต่เป็นเนื้อหาที่อ่านแล้วทำให้เราเข้าใจอะไรเกี่ยวกับระบบการศึกษาของฟินแลนด์ได้มากขึ้น ผ่านวิธีการเขียนที่อ่านเข้าใจง่าย ไซภาษาเป็นกันเอง ลองอ่านดูนะครับ แล้วท่านจะได้อะไรดีๆ มาคิดต่ออีกเยอะเลยครับ

วันศุกร์ ที่ 5 กันยายน 2557

ฟินแลนด์ vs ไทย อะไรคือกุญแจแห่งความสำเร็จทางการศึกษา

Posted by โชคก www.oknation.net/blog/ministryoflearning

สวัสดีคุณผู้อ่าน สัปดาห์ที่ผ่านมาเว้นว่างไปเนื่องจากผมได้เข้าร่วมการประชุม “มองไทย – มองเทศ เปลี่ยนเพื่อเรียนรู้การศึกษาไทย” จัดโดยสถาบันอาศรมศิลป์ซึ่งได้เชิญนักการศึกษาจากประเทศฟินแลนด์มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้คร่ำหวอดในวงการการศึกษาไทย เพื่อระดมปัญหาและหาทางออกกันอย่างเข้มข้นเป็นระยะเวลา 3 วันเต็ม นับเป็นโชคดีของผมที่ได้เรียนรู้แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาจากกรณีศึกษาที่น่าจับตาที่สุดของโลกเทียบกับมุมมองในการวิเคราะห์ปัญหาของผู้มีประสบการณ์ระดับประเทศ

สำหรับการศึกษาของฟินแลนด์นั้น คุณผู้อ่านน่าจะทราบดีอยู่แล้วว่านักการศึกษาทั่วโลกยกย่องในความเป็นเลิศขนาดไหน เคยสงสัยมั้ยว่าเขาทำอะไรและทำอย่างไร ซึ่งใน Ministry of Learning สัปดาห์นี้จะมาไขความลับที่ว่านั้นให้คุณผู้อ่านได้รับทราบกันในเชิงของกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับง่าย ๆ แล้วกัน โดยผมได้เรียบเรียงประเด็นน่าสนใจว่ามีจุดไหนที่ต่างกันแบบจะจะ แบ่งเป็น 7 ประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ฟินแลนด์ต้องการอะไรจากการศึกษา? คำตอบคือ “สร้างประชากรที่ดีของโลก” ซึ่งของไทยคือ “เก่ง ดี มีความสุข” ก็เก๋ทั้งคู่แหละ ทั้งนี้สิ่งที่น่าสนใจคือตอนจัดจริง ๆ มากกว่า เนื่องจากฟินแลนด์ใช้การศึกษาเป็น “กลไก”

ในการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้และความพร้อมที่จะมาอยู่ร่วมกันในอนาคตโดยการบ่มเพาะค่านิยมที่จำเป็น รวมถึงส่งเสริมให้เด็กค่อย ๆ ค้นพบศักยภาพของตัวเองอย่างสม่ำเสมอ ต่างกับบ้านเราที่มองการศึกษาเป็น “เครื่องประดับ” เอาไว้ชูหน้าชูตา เราถึงเห็นความพยายามในการยกระดับคะแนน O-Net เอเย่ คะแนน PISA เอเย่ หรือแต่ละบ้านที่ตั้งธงไว้ว่าลูกต้องจบปริญญาตรี สาขาอะไรจบมาหะ แคนี่ก็เห็นภาพชัดแล้วนะว่าอะไรอื่น ๆ จะต่างกันอีกแคไหน

ประเด็นที่ 2 ฟินแลนด์มีกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่? คำตอบคือ “มี” แต่มีอำนาจน้อยมาก เพราะพื้นฐานแล้วฟินแลนด์เป็นสังคมเกษตรที่ประชากรกระจายตัวไปอยู่อาศัยกันในพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้แต่ละท้องถิ่นต้องทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาขึ้นมาเอง กระทรวงศึกษาธิการฟินแลนด์มีหน้าที่ให้แนวทาง

กรอบหลักสูตร ตัวอย่างข้อสอบ และ ระบบการสนับสนุนอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการแต่งตั้ง โยกย้าย ปรับชั้น ซึ่งรวม
ควม และ กระจกตัวกันอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการแบบบ้านเรา ดังนั้นเขาไม่ต้องเสียเวลาเรื่องการกระจายอำนาจ
หรือ การจัดสรรงบประมาณ เพราะทุกอย่างเกิดขึ้นและเบ็ดเสร็จได้เองในแต่ละพื้นที่ที่เป็นอิสระจากกัน
ทำให้การทำงานคล่องตัว ลดขั้นตอน และ พิธีการที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้มาก

ประเด็นที่ 3 ฟินแลนด์ฝึกครูอย่างไร? คำตอบคือ “หนักมาก”

นักศึกษาครูที่ฟินแลนด์จะเรียนจบปริญญาโท โดยประกอบด้วยปริญญาตรี 3 ปี และ ปริญญาโทอีก 2 ปี
ในขณะที่ไทยเราจะเรียนปริญญาตรีอย่างเดียวแต่ใช้เวลา 4 และเพิ่งมาปรับเป็น 5 ปีในช่วงหลัง ๆ มา
แต่อย่าคิดว่าเรียนพอ ๆ กันอีกละ เพราะปริญญาตรี 3 ปีของเขาเท่ากับ 180 หน่วยกิต (บวกกับปริญญาโทอีก 120
หน่วยกิต) หรือคิดงาย ๆ คือเรียนเทอมละ 30 หน่วยกิต
ทั้งนี้ปริญญาตรีสายครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์บ้านเราเรียนประมาณ 160 หน่วยกิตเท่านั้น
นักศึกษาครูฟินแลนด์จะต้องเขาไปเรียนรู้อะไรในโรงเรียนจริง ๆ ตั้งแต่ ปีที่ 1 เพื่อสังเกต เก็บข้อมูล และ
นำมาเปรียบเทียบกับทฤษฎีการเรียนรูระหว่างทางตลอด
โดยใครอยากสอนมัธยมวิชาไหนก็จะต้องเลือกเรียนวิชาเฉพาะให้เข้มข้นกว่าคนอื่น ๆ
คราวนี้ไม่ว่าใครจะจบจากมหาวิทยาลัยไหนมาไม่สน
เพราะเขาไม่ให้ครูใหม่ป้ายแดงเดินตรงเขาไปสอนนักเรียนเด็ดขาด แต่ละคนจะมีช่วงเวลา 1 – 2
ปีแรกที่จะต้องสอนเป็นทีม และ
จะต้องมีพี่เลี้ยงประกบเพื่อช่วยให้มั่นใจว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามคุณภาพที่ต้องการ
ทางสหรัฐอเมริกาเรียกวิธีการทำงานแบบนี้ว่า Clinical Experience
วิธีนี้ทำให้ครูทุกคนในฟินแลนด์คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นอาชีพ ดังนั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
การบริหารจัดการความรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นตลอดเวลาไม่รู้อะไรต่างกับบ้านเราที่มีแค่การฝึกสอนในปีสุดท้าย
จบแล้วได้ใบประกอบวิชาชีพครู และ สามารถเดินเขาไปสอนในห้องเรียนได้เลย **นี่คือประเด็นที่ต่างกันเห็น ๆ**

ประเด็นที่ 4 ปรับหลักสูตรบ่อยมั๊ย? คำตอบคือ “บ่อย” และบ่อยกว่าประเทศไทยมากซะด้วย

เพราะฟินแลนด์จะทำการปรับหลักสูตรทุก ๆ 3 ปีเพื่อให้เนื้อหาทันสมัยอยู่เสมอ
โดยเอาคะแนนการสอบประเมินผลระดับชาติมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร
โดยหน้าที่ในการปรับหลักสูตรจะเป็นของ “อาจารย์มหาวิทยาลัย”
อย่างไรก็ดีแนวทางเรื่องหลักสูตรนี้เหมือนกับที่ศึกษาบ้านเราคือเป็นหลักสูตร “แกนกลาง” (เอา
มีตรงกันบางละนะ) ที่ให้กรอบขั้นพื้นฐานไปต่อยอด โดยครูจะต้องเขียนหลักสูตรโรงเรียนกันเอาเอง
ซึ่งแนวทางนี้จะอยู่ในประเด็นต่อไป นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาฟินแลนด์จะมี “ข้อสอบตัวอย่าง”
ส่งไปให้ครูทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการออกข้อสอบเพื่อวัดความรู้ของนักเรียนตัวเองด้วย
โดยเกรดของครูถือเป็นที่ยอมรับ แต่ครูต้องให้เหตุผลได้ด้วยนะว่าจะไรคือที่มาของคะแนนเหล่านั้น

ประเด็นที่ 5 ทำไมคนอยากเป็นครู? เงินเดือนครูในฟินแลนด์อยู่ในกลุ่มชอบคนที่มีเงินเดือนดีมาก

แต่ก็ยังไม่ใช่ที่สุดเพราะน้อยกว่าหมอและทนายความ
เหตุผลสำคัญที่คนหนุ่มสาวในฟินแลนด์อยากเป็นครูเพราะเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมรับนับถือ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ
ประเด็นที่สำคัญที่สุดคืออาชีพครูเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพราะครูจะต้อง “ออกแบบ”
กิจกรรมการเรียนการสอนเองตามกรอบหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ
ซึ่งตรงนี้เป็นผลลัพธ์ที่การศึกษาฟินแลนด์สร้างคนให้ชอบคิดชอบทำอะไรใหม่ ๆ ตั้งแต่อ่อนแต่ออกนั้นเอง
ประเด็นนี้ขอยกให้คุณผู้อ่านไปวิจารณ์ต่อกันเอาเอง
เพราะผมไม่มีข้อมูลว่าครูละแ่นคนในระบบการศึกษบ้านเราอยากเป็นครูจริง ๆ ร้อยละเท่าไร

ประเด็นที่ 6 ฟินแลนด์มีการสอบ O-Net ในบ้านเราหรือไม่? คำตอบคือ “มี”

แต่เป็นการสุ่มโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมาสอบ
โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นตัวแทนเพื่ออ้างอิงคุณภาพการศึกษาของทั้งประเทศ ต่างกับบ้านเราที่จัดสอบ O-Net
แบบปูพรมเป็นหน้ากระดาน วิธีการของฟินแลนด์มีข้อดีเห็นได้ชัดเจน คือ 1) ประหยัดงบประมาณได้มาก 2)
ทุกโรงเรียนต้อง “เต็มที่ตลอดเวลา” เพราะมีโอกาสโดนสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน
เพราะการประเมินดังกล่าวจะมีผลกับทุกโรงเรียนในประเทศ
ส่วนที่แตกต่างจากบ้านเราคือการสอบดังกล่าวไม่นับเป็นเกณฑ์ในการประเมินสมรรถนะของโรงเรียน
ซึ่งนี่แหละคือจุดของบ้านเราที่เอา KPI ไปผูกไว้กับ O-Net ทำให้โรงเรียนกลัวการสอบ O-Net มากกว่านักเรียน

ประเด็นที่ 7 ฟินแลนด์จัดอันดับโรงเรียนเหมือนประเทศอื่น ๆ หรือไม่? คำตอบคือ “ไม่”

เพราะฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับ **“ความเสมอภาค”** อย่างมาก การจัดอันดับโรงเรียนถือเป็นการทำลายความเท่าเทียมกันดังกล่าวทันที โรงเรียนทุกแห่งของฟินแลนด์จะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่ทัดเทียมกันหมดไม่ว่าจะอยู่ตรงไหนของประเทศ ทั้งนี้รวมถึงการสอบของนักเรียนด้วยโดยคะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคนจะถือเป็น **“ความลับ”** ที่จะมีแค่นักเรียนและผู้ปกครองเท่านั้นที่รู้ ไม่เอามาเทียบกันเพราะถือเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำต่างกับบ้านเราที่เน้นการจัดอันดับตั้งแต่ในท้องถิ่นจนถึงจัดอันดับโรงเรียน นี่คืออีกภาพที่ตรงกันข้ามกันมาก ๆ อีกมุมหนึ่ง

ประเด็นสุดท้าย ทางฟินแลนด์มีหน่วยงานเหมือน สมศ. หรือไม่? คำตอบคือ **“ไม่มี”** การสังเกตชั้นเรียนของฟินแลนด์เป็นไปเพื่อ **“ให้ความช่วยเหลือ”** มากกว่าเขาไปเพื่อ **“ประเมิน”** โดยใช้ระบบการให้ความช่วยเหลือแบบพี่เลี้ยง หรือ **Mentoring System** เทียบกับบ้านเราแล้วก็คือการมีระบบ **“ศึกษานิเทศก์”** มาให้ความช่วยเหลือที่ต้องมาช่วยจริง ๆ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องของหน้าที่การงานของครูหรือโรงเรียนแต่อย่างใด ก็จะวนกลับไปตอบโจทย์ในประเด็นแรกว่าการศึกษาจัดเพื่อนักเรียนอย่างแท้จริง

โดยสรุปแล้วแนวคิดในการใช้ชีวิต การเมือง และ การศึกษาของฟินแลนด์สอดคล้องตรงกันทั้งหมด โดยฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับการคิดงานทุกอย่างแบบลงละเอียด สามารถให้แนวทางทุกอย่างที่ประชาชนจะเอาไปทำเองได้อย่างถูกต้อง เพื่อลดการ **“กำกับ และ ควบคุม”** พลเมืองของเขาในทุก ๆ เรื่อง นับตั้งแต่การจราจรจนถึงความเป็นอยู่ในด้านอื่น ๆ ผลตรงนี้ทำให้โรงเรียนและครูได้รับการมอบอำนาจ (Empowering) ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ (คล้าย ๆ เวลาไปทานอะไรในร้านอาหารของ IKEA เลย)

เป็นยังไงกันบ้างกับความแตกต่างระหว่างฟินแลนด์กับไทย โดยรวม ๆ แล้วเหมือนจะต่างกันหลายส่วนอยู่ ถ้าจะให้ดีต้องมูวากันที่วิธีการจากสภาพการศึกษาไทยในปัจจุบันเราทำอะไรได้บ้าง ซึ่งในสัปดาห์หน้าผมจะมาลองรวบรวมแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทยในแบบที่สามารถไล่ทำได้ตั้งแต่ตั้งง่ายไปยาก เพื่อให้เกิดแนวคิด ทางเลือก และ ความหวังที่จะสร้างความน่าเชื่อถือสู่การศึกษาไทยให้ได้อีกครั้งหนึ่ง

สำหรับ Ministry of Learning ฉบับนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว ฉบับนี้ยาวหน่อยเพราะเนื้อหาเยอะมาก และพบกันใหม่สัปดาห์หน้า สวัสดี

ขอบคุณที่มาจาก [OK NATION BLOG](#) โดยสมาชิกชื่อคุณ โชตก โพสต์เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2557